

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyitlterek és hirdetések.

MURAKÖZ

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor.
Fél évre 4 kor.
Negyed évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számoltatnak.

Nyitlter petőteru 62 szlér.

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Feloldó szerkesztő:

DÉKÁNY MIHÁLY.

Főszerkesztő:

MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és lapkiadója:

STRAUSZ SÁNDOR.

Gazdasági vajadás.

A gazdasági tényezők szüntelenül ki-egyenlíteni iparkodnak egymást; a mérleg egyensulya sohasem állítható helyre, legfeljebb, hogy az ellentétek, melyek az egyes tényezők közt fenforognak, időről—időre kevesbednek, a közös érdekből merített haszon megosztása közelebb jut az igazságossághoz. Egészen egyforma arányban azonban soha sem jutalmazatik a közgazdasági tevékenység minden ága.

Minél harmonikusabban alakul a viszony a közgazdasági ágazatok közt azoknak díjazását illetőleg, annál egészségesebb a közgazdaság, annál szilárdabb az alapja. Minél nagyobbak a díjazás ellentétei, annál rosszszabak a közgazdasági viszonyok. Mert az egyik fél a másik rovására oly előnyökben részesül, melyek az általánosságra kedvezőtlen hatást gyakorolnak.

A harc az egyensuly elérésére tehát nem szűnik meg soha. Nemcsak a munkások és a munkások közt folyik az, hanem a közgazdaság minden ágazata, a társadalom minden rétege közt.

Innen van, hogy hol az egyik cikk drágul meg, hol a másik. A közgazdaság, a társadalom egyik osztálya felemeli a munkája, készítménye árát. Ez természetesen kihat minden többi osztályra is, mely a szóban forgó produktumot drágábban kénytelen megszerezni és erre fedeztet csak úgy találhat, ha szintén többet követel a teljesítményeért.

Mi mostanában éppen abban a stádi-

umban vagyunk, amelyben sorjában állanak elő a különféle osztályok többköveteléseikkel. Ezért bátran állíthatjuk, hogy közgazdaságunk igen válságos helyzetben van, aminek kétségtelen bizonyosságát a pénznek elérteklentelítésében találhatjuk.

A sok áremelkedés ugyanis az a furcsa következménye, hogy az emberek többet kapnak ugyan munkájukért, de többet is kénytelenek kiadni s így az áremelkedés csak látszólagos volna — a mellett, hogy a pénzértéke csekélyebb — ha az áremelkedés minden szakmában már tényleg beállott volna. Egyelőre azonban még sok szakma nem emelte fel az árakat, egyesek pedig éppenséggel nem is gondolhatnak erre, s ezek azok, kik a sok áremelkedésnek megadják az árát.

Vajadnak tehát a közgazdasági viszonyok, s tartani lehet tőle, hogy még évekig el fognak húzódni az átalakulások, melyeknek épp az volna a legkedvezőbb eredménye, ha a pénz értéke még inkább csökkenék, mert ezáltal elérhető volna, hogy mindenki, ha már többet kénytelen költeni, több jövedelemre is tenne szert.

Amikor számolnunk kell azzal, hogy ezentul még fokozódni fognak kiadásaink, legfőbb figyelmünket arra kell fordítanunk, hogy bevételeinket is szaporítsuk. Nekünk magyaroknak, kik rég időtől fogva számtalan milliókkal adózunk a külföldi iparnak, kereskedelemnek, erre igen hathatós módunk van: igyekeznünk kell pénzünket lehetőleg az ország határain belül tartani. Ezt czélozza az iparpártolási mozgalom, melyet a magyar produktumok érdekében indítottunk.

Csak ha ezt közös erővel, közös akarral sikerül keresztülvinni, számíthatunk arra, hogy a gazdasági vajadást nagyobb megrázkództatás nélkül fogjuk kiállhatni. Nemcsak hazafis feladat tehát, hogy pártoljuk a hazai ipart, hanem mindannyiunk közös, vitális érdeke, melyet ha szem elől tévesztünk, keményen lakolni fogunk érte!

El ne feledjük végül, hogy a társadalom, a közönség egysesekből áll, s ha mindenki a szomszédjára fogja bízni a hazafias feladat teljesítését, senkise fogja azt teljesíteni és közgazdaságunk az egyre hevesülő harcban végkép el fog pusztulni.

Rákóczi ünnepélyek Muraközben.

Csáktornyan a Rákóczi ünnepek alkalmából már 27-én lobogódszt öltött a város. Alig volt épület, melyen ne lengt volna a háromszínű trikolor. 29-én délelőt 1/2 9 órakor az izraelita templomban tartottak ünnepi istentiszteletet. A hivatalos ünnepi istentisztelet 9 órakor volt a szent terenczrendiek templomában, melyen megjelentek az összes hivatalok és testületek teljes számban, a tanuló ifjúság tanítóik és tanáraik vezetésével zászlók alatt felkórkárdáza. A gyászmise után a tanuló ifjúság saját iskoláiba vonult, hol iskolai ünnepélyek tartottak. A polg. fiu és leányiskolában d. e. 10 órakor énekekből és szavalatokból álló programmal ünnepelték és az ünnepi beszédet Bencsák Richárd tanár mondotta — A tanítóképzőben 1/4 11 órakor kezdődött az ünnepély. Mindkét iskolai ünnepélyen, de különösen a tanítóképző

T Á R C A.

A költő otthon.

Egy szép napon elég híres embernek tartottam magamat arra, hogy szülővárosomban mint költő bemutatkozzam. A ki valaha érezte ezt az érzést, az tudja azt is: mit jelent ez? Az embert olyan büszkeség fogja el, hogy Byzont is letegezné, ha véletlenül találkozna vele. Mindez oly váratlanul és hirtelen jön, mint a foglalat. — Ebben a hangulatban írtam a hazai könyvkereskedőnek és azt hittem, a város, mely a világnak adott, de a falvak is, melyek a várost körülvevők, forradalmi hangulatba fognak esni. Azt írtam a könyvkereskedőnek: nyomasson ezer belépő-jegyet és ugyanannyi programot, mire a jóakaratu ember fel-szólitotta első segédjét, írjon rólam és műveimről tárczát a helyi újságba. Még ma is emlékszem a tárczára; így végződött: »ó költő és ez elég!« És tényleg ez elég volt nekem. Mert, hogy mi egy költő, azt nem kell bővebben fejtegetni!

Deczember egyik ködös reggelén érkeztem meg szülővárosomba. Csatlódásom meglehetősen nagy volt, mert senkit sem találtam, a ki fogadá-somra jött volna. Én az egyesületek küldöttségeit vártam.

Milyen szépnek tetszik az ember szülővárosa, ha saját nagyságunk tudatában lépünk földjére! Mily ragyogónak látszik minden és mily derűsnek!

Milyen vidámnak tetszenek a kéményseprők, sőt még a főpinczerek méltóságtejes külseje is bizonyos jóságos, rokonszenves vonást nyer. Az ember bemeleg az első korcsnába és rendel egy pohár sört. Mellette két derék polgár beszél fesztelenül. Az ember azt hiszi: ah! ha ezek tudnák, ki ül kö-zelükben, hogy megváltoznék egyszerre a helyzet, hogy megválogatnák egyszerre a szavaikat, mennyivel óvatosabbak volnának véleményeik nyilvánításában.

Nem mentem el a könyvárusokhoz, mert meg akartam őrizni inkognitómát, s mert este ugy akartam a hallgatóság előtt felbukkanni, mint az angyal a zsidók hadserege előtt. Öt perczel nyolcz óra előtt készültem el a toillettellem. Ekkor hosszan elnéztem magamat a tükörben, majd vidám majd szomorú képet vágtam, míg végre is negyed kilenc lett. Mikor az előkelőségnek ez a negyedórja is letelt, elindultam, hogy fölkeressem jövendő győzelmem színterét.

Mikor a terembe léptem, szolgát találtam ott, a ki egyszersmind a pénztáros tisztét töltte be és a programot tanulta éppen könyv nélkül nagy igyekezettel. Mikor e fölött nagyon megbotránkoz-tam, a szolga gorbomba lett és tüntetőleg mutatta az üres padsorokat.

Fél kilenczkor belépett végre első hallgatóm. Bemutatkozam neki. Ő azt mondta, hogy Kovács-nak hívják. Én viszont azt mondtam, hogy annak nagyon örülök. Erre ő azt felelte, hogy: kissé hű-vös van a teremben. Én igazat adtam neki és a

belépő-jegyére sandítottam, mely — szabadjegy volt. Egy tekintetre sem méltattam tovább, hanem kimentem az utcára, hogy emberek után nézzek. Ott bizony voltak elegend.

Visszajöttem a terembe és láttam, hogy a pénztáros éppen bruder-t szándékozik egyetlen hallgatómmal. A teremszolga nyers ember — azt mondta, hogy én nem vagyok költő, hiszen senki sem jön a felolvasásomra. A vér a fejembe szállt, de nyugalmat erőltettem magamra. Tényleg nyugodt is lettem és hogy emberemet megnyugtassam, a programba fölvettem versek közül kettőt odaad-tam neki, hogy olvassa el, a mi különös hatást tett rá. De ezt nem részletezem.

Első hallgatóm e közben azzal mul-latta magát, hogy egyre a tükörbe bámult, mintha nem győzne csodálkozni jelenléte fölött. . . . Öt percz háromnegyed kilencz után jött egy ember a ki a gázlámpákat följebb akarta csavarni.

— Jó ember, soh's. bántsa! — mondtam neki.

Hangom melankolikus rezgése, kétségbeesett ábrázatom meghatották az egyszerű embert. Barátságosan megveregette a vállamat és birtatóan hunyorított a szemével. Meghívtam; maradjon itt és hallgasson meg. Erre láthatólag megijedt, elsá-padt és hirtelen eltávozott.

Pontban 11 órakor megérkezett a második hallgató — és szívem hevesen dobogott! — jegyet váltott. Valósággal izzó udvariassággal kérdeitem tőle: vajon esik-e odakünn? A kérdésre az idegen megölelt és homlokon csókolott. Bemutatta magát

ifjúság ünnepélyén igen nagy számban jelent meg és a tanítóképző intézet dísztermét zsúfolásig megtöltötte a közönség. Itt az ünnepély a mult számunkban is közölt program szerint rendkívüli hatással folyt le. Az ünnepélyt a »Nagy majthényi síkón« kuruczdal nyitotta meg és a Hymnus eléneklése fejezte be déli 12 órakor. — A program minden száma igen szépen sikerült, de különösen határos volt a »Rákóczi zászlója« című melódráma, melyet Polány János növendék szavalt zongora, hegedű, gordonka, harmonium és az énekkar kísérelle mellett.

Szoboticza község hazafias közönsége, úgy az uri mint a földmives osztály karöltve iparkodott mult hó 29-én Rákóczi és bujdosó társai emléke iránti hődelátat méltóan megünnepelni. Reggel félnyolc órakor a szoboticzai önk. tüzoltó-egylet testületileg saját zenekarával »Csinom Palkó csinom Jankó« cz. kuruczdal hangjai mellett az iskolai épület elé vonult, honnan a növendékek ugyanazon dal hangjai mellett mentek a templomba, hogy részt vegyenek az ünnepi magyar nyelven tartott gyász isteni tiszteleten. Miso után a templomterén az önk. tüzoltó egylet zenekara eljátszotta a magyarok imáját »Isten áldd meg a magyart« mit a közönség hajadon fővel, ájtatosan énekelt a zenekar hangjai mellett. Ezután az egész ünneplő közönség az iskolai terembe vonult. Itt is a Hymnus elénekléssel kezdődött az ünnepély. Ezután Paczák Izabella r. tanítónő »Rákóczi szelleméhez« című költeményt, Neuman Hilda III oszt. növendék »Rákóczi kardja« cz. költeményt szavalták el. Kócsz János r. tanító magyar és horvát nyelven tartott emlékbeszédet. — Az iskolai növendékek »Rákóczi, Bercsenyi« cz. kuruczdal énekelték, Macsuga János r. tanító »Őt koporsó« cz. költeményt, Lidi Erzsébet II. oszt. növendék pedig »Rákóczi« cz. költeményt szavaltá, végül a növendékek »Gyöngye violának« cz. kurucz dalt énekelték el. A tüzoltó zenekar újból »Isten áldd meg a magyart« majd »Tavaszi elmúlt« cz. magyar dalt játszotta, mely után az iskolai ünnepély véget ért, a tüzoltó zenekar pedig kurucz dalokat játszva egyszer végig vonult a községen. A község gazdái egyuttal elhatározták, hogy ezen a szent ünnep alkalmából

hogy 6 távoli rokonom, a ki hirnevemről értesülvén, személyesen akar megköszönni dicsőségemről. Magaviselete nagyon megörvendeztetett, különösen azért, mert ime, megszégyenithetem a teremszolgát, a ki immár mély álmomba merült. Arca vonaglot álmában Nem tudom miért sértett és az arcz ugy emeg?

Rokonom megkérdezte, mikor lesz már valami? — Mindjárt, feleltem, mire ő értesített, hogy odakünn egész sereg ember áll. Szemtelenül kijelenttem, hogy az az erkölcs nemesisó egysület küldöttsége, mely engem vár. Erre felkeltem a teremszolgát és sugva megkértem: hozza be a — másik ajtón a széloda szolgaszemelyzetét halgatósnak, fizetek minden embernek negyven fillért. — Hohó, olyan olcsón nem teszik! — viszontz a szolga, egy modern irónak pláne nem! E közben első hallgatóm, Kovács ur is eltávozott, minden köszöns nélkül. Féllettem a renoméhat és kiadtam a parancsot: zárják el a teremajtókat, nehogy rokonom is megszökjék. Könyeim végigpergetek arczomon, elátkoztam hazámat, szülővárosomat és elhatároztam, hogy pinczér leszek vagy teplotmszolga. Csak a jó Isten tudja: mily sötét vihar dalt keblemben. Látni, hogy hamvad el szívünkben minden ideál üres padsorok előtt — az sok.

Vállamra vettem köpönyegemet és kirohantam a sötét éjszakába. Oh, hálátlan kor, hálátlan város! Hiába: »Nemo profeta in patria sua«! . . .

a községben aznap gazdasági munkát nem végeznek.

Szentmária község is leróta kegyeletét II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társainak, a magyar történelem ezen dicső alakjainak az emléke iránt azon alkalmából, hogy földi maradványaikat a messze idegenből haza hozták s magyar földben helyezték örök nyugalomra. A község háza és az iskola nemzeti színü lobogókkal lett földszítve. 28. és 29-én folytonos mozsárlövések jeleztek az ünnep nagy jelentőségét. 29-én reggel a képviselőtestület — Alsóhimályovecz község képviselő testületével egyesülve, nemzeti színü hatalmas lobogóval, a Rákóczi induló hangjai mellett vonultak az iskola épület elé. Itt a növendékek vezető tanulóikkal és a hívők százi csatlakoztak a menethez az isteni tiszteletre. A templomban Hergár István esperes plébános mondott misét, a melynek végeztével Vadla Tamás káplán ismertette a néppel a nagy fejedelem iránti kegyeletet, a bujdosó önfeláldozó hazaszeretetét s vallásosságának igazi eszményképét.

Víziszentgyörgyön a »Rákóczi ünnepély« nagy érdeklődő közönség jelenlétében volt megtartva a községi elemi népiskolában. Az ünnepélyt Martonossy Imre helybeli körjegyző nyitotta meg lelkes beszéddel. Szószavakkal méltatta a nagy nap jelentőségét. Ezt követte Major János helybeli községi tanító horvát nyelven mondott beszéde, mely a hazafias hallgatóközönségben élénk érdeklődést keltett. Felgyújtotta ama lángot a szivekben, mely meleg szeretetet gerjeszt Rákóczi és bujdosói iránt. Végül az iskolás gyermekek énekelték a Rákóczi dalt. Az ünnepélyt követte a gyászistentisztelet, melyen nagy számú közönség vett részt.

K Ü L Ö N F É L E K .

A hét története.

(Rákóczi itthon. — A politikai helyzet. — Mindszentek napja. — Megszűnt sztrájkok. — Lezuhant villamos. — Angol nők elszántsága.)

Az édes haza földjében pihennek már II. Rákóczi Ferenc fejedelem, édes anyja, a hős Zrínyi Ilona és a fejedelem bujdosó társainak hamvai. Az ezeregyéj meséibe illő pompával és fényvel fogadta az egész ország lakossága a diadalutban hazatérőket. Különösen szép volt a fogadtatás Budapesten és Kassán, majd Késmárkon is, hol Tökölly Imre késmárki gróf hullt tetemeit helyezték el az ottani evangélikus templomban.

A politika még az ünnepies hangulat közepette sem nyugodott, s alig mult el a fejedelmi temetés, ujult erővel nekigyürkőzött. A legfontosabb kérdés ezidőszereint a katonai létszámemelés, amelynek érdekében Alhrenalh utjonnan kinevezett külügyminiszter budapesti látogatása alkalmával is lándzsát tört. Bécsben azt a hirt kolportálták, hogy a mostani kormány, kinevezetése előtt paktumot kötött az udvarral, s kötelezte magát, hogy a létszámemelést keresztülviszi. A sok mende-mondának határozott módon vetett véget Wekerle miniszterelnök, ki a pénzügyi bizottság ülésén kijelentette, hogy — noha a létszámemelést elkerülhetetlenül szükségesnek tartja — erre nézve semmiféle kötelezettséget sem vállalt a kormány. Mindszentek és halottak napján megelénkült országászerte a halottak birtalmi. Kegyeletteljesen zárandokoltak a temetőkbe az emberek, hogy megtalálják a haza nagyjainak, rokonaik, kedveseik sírjait, s azokat megkoszorúzza. Ez alkalommal sok szép, megkapó beszédben nyilvánult a nemzeti kegyelet.

Nem jó napok járnak a sztrájkoló munkásokra. Budapesten két sztrájk végződött a munkások kudarczával. Az egyik a péksztrájk, tizenölyc napig tartott, s azzal ért véget, hogy a sütősegédeknek be kellett érniök azzal a csekély bérjavítással, melyet a munkaadók még a sztrájk kitörése előtt

felajánlottak. Még rosszabul jártak a villamos vasuti alkalmazottak, kik hat napi munkaszünetelés után éppen semmi kötelező ígérletet sem kaptak az igazgatóságától, sőt az igazgatóságok még csak arra sem kötelezték magukat, hogy az összes régi alkalmazottakat visszafogadják. A béharcznak az adta meg a döntő fordulatot, hogy a főkapitány feloszlatta sztrájkfantáját, amiért onnan indultak ki a zavargások. Az alkalmazottak tömegesen jelentkeztek a munkafelvételre és nagy érdeklődéssel lesik, meg fogják-e adni az igazgatóságok azokat a könnyítéseket, melyeket régebben ígértek.

Amerika megint egy borzalmas vasuti szerencsétlenség színhelye volt. A Pensylvania vasut egyik villamos vonata lezuhant a vasuti hidról és harmincz lábnyi mélységben eltűnt a víz alatt. A maga nemében páratlan katasztrófának számtalan ember volt a szemtanúja. A legutolsó névsor szerint a halottak száma 60, a sebesülteké 20. Érdekes egy asszony esete, a ki a lezuhanó vonatból szerencsésen menekült, s mint jó uszó, férjét akarta megmenteni. Háromszor bukkott a víz alá s mindig más férfit húzott felszínre, míg végre sikerült a férjét megmentenie. Az elmerült vonatot buvárok emelik ki a vízből. A buvárok egyike egy utasra akadt, a ki az ablakon akart kinézni, de annyira kövér volt, hogy nem fért ki és belefullt a vízbe.

Londonban a napokban tüntetés volt. Tizenegy hölgy a női szavazati jogért küzdő elvtársnőket a parlamentbe vezették. A rendőrbírósg bírságok fizetésére, meg nem fizetés esetén fogházbüntetésre ítélte őket. A hölgyek kijelentették, hogy a fogházbüntetést választják, s mindjárt meg is kezdték büntetésüket. Mindnyáján külön czellában vannak, ebédjüket és vacsorájukat azonban egy vendéglőből hozatják. Eddig már 600 font sterlinget (közel 13000 koronát) gyűjtöttek össze részükre.

— **Előléptetés.** A király november 1-ével Kayser Miklós 25-ik honvédegyalag ezredbeli hadnagyot főhadnaggyá léptette elő.

— **Eljegyzések.** Müller Jakab zágrábi kereskedő eljegyezte Aschner Regina kisasszonyt Csáktornayról.

— Binder Károly helybeli üzletvezető eljegyezte Özv. Schrenk Ignáczné szül. Kornfeund Klementina urnőt Csáktornyan.

— **A Magyar vasutasok országos szövetsége** czéljának előmozdítására eddig hazánk különböző városaiban kerületi elnevezéssel, 56 fiókot létesített. Buchwald Ernő csáktornyai vasuti hivatalnok már régóta munkálkodik azon, hogy a nevezett szövetség Csáktornyan is engedélyezzen egy ilyen fiók megalakulást tekintve Csáktornya exponált helyzetét. A szövetség központja méltányolón ez indokokat, az engedélyt megadta a kerület létesítésére, daczára a varasdi és zalaegerszgi vasutasok kérelmének és annak, hogy e kerület tagjainak létszáma nem éri el a szabályokban előirt számot.

Az alakuló értekezlet f. év október 28-án tartották meg, melyen a csáktornyai vasutasokon kívül nagyszámban jelentek meg a Zagoriai és Dunántuli helyiérdekű vasutasok. A gyűlés egyhangu határozata folytán megalakult az »Országos vasutasok szövetségének Csáktornyai kerülete, mint a központ 57-ik fiókja. Elnökké választották Buchwald Ernő hivatalnokot. Alelnökké: Ruzswurm Károly ellenőrt. Titkár lett: Tóth Károly hivatalnok. Pénztárnok: Unterecker József hivatalnok. Ellenőr: Benczik Károly hivatalnok. A kerület megbízottai a vonal részére: Stügnicz Vilmos varasdi mérnök és Grünfeld Henrik zalaegerszgi vonalvezető. A gyűlésből táviratilag üdvözölték a szövetség elnökét, gróf Battyhányi Tivadárt. November hó 2-án első választmányi ülést tartotta a kerület.

— **Hetivásár szarvasmarha felhajtással.** Csáktornya nagyközségben havonként egyszer, minden hó első szerdáján, vagy ha ez el-sejére esik, a következő szerdán szarvasmarha felhajtással egybekötött heti vásár lesz, melyen a felhajtott szarvasmarhák után

helypenzt nem szednek. Az első ilyen heti vásár folyó hó 7-én lesz megtartva.

Csáktornya nagyközség legtöbb adót fizetőinek a névsorát a napokban tette közzé a járási hatóság. E szerint a lista szerint a legelső gróf Festetics Jenő 4550.17 K.-val s a huszadik Gráner Mór 616.88 K.-val, Városi virilistik lesznek különben a következő 1907-ik évben: Gróf Festetics Jenő, Neumann Miksa, Szentferenczrendi zárda, Ziegler Kálmán, Fridl József, Antonovics József, Neuman Róbert, Morandini Bálint, Kohn Herman, Wollák Rezső, Becsaj Albert, Heinrich Miksa, Petsornik Ottó, Szivoncsik Antal, Molnár Elek, Löbl Rezső, Neumann Samu, Csáktornya lakareképzőintézet, Gráner Miksa, Gráner Mór. Pótlagok: Cs. és kir. szab. Déli Vasut, Czvetkovics Antal, Rosenberg Lajos, Majder Márk, Zozoly Ferencz.

Meghívó. A »Csáktornyai Jótékony-czélú Nőegylet« f. hó 4-én (vasárnap) d. u 2 órakor a csáktornyai állami elemi népiskola tanácskozási termében választmányi ülést tart, melyre a választmány tisztelt tagjai ez uton is tisztelettel meghívatalnak. Tárgysorozat: 1., A karácsonyi segélyezés ügye. 2.) Intézkedés új titkár választása ügyében. 3.) Indítványok. Csáktornyan, 1906 nov. 2-án. Pálya Mihályné, elnök. Bencsák Richard titkár.

Villamos vasut Keszthelytől Hévizig. Kereskedelemügyi m. kir. miniszter f. évi október 17-én 65931 sz. leiratával a Ganz-féle budapesti villamossági részvénytársaságnak a Keszthely városi fürdő parktól kiindulólág Héviz gyógyfürdőig vezetendő keskeny vágányú villamos vasut vonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

Vasuti előmunkálati engedély. Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 70230/III-2 számú rendeletével Barthalos István zalalövői földbirtokos pápai lakosnak a dunántúli h. é vasutak Rédcis esetleg Alsó-lendva állomásától Muraszombatig és innen esetleg Mátyásdombtól vagy Sallótól a m. kir. Államvasutak Szentgotthard, vagy Gyanafalva állomásáig s végül Muraszombattól Radkersburg irányában az ország határáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemű helyi érdekű vasut vonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

Gyanus halál. Podgorelec Antal halálórsi lakosnál volt szolgálatban a 13 éves Cruvecsnák Tamásnénak a kis fia. A kis fiu mult hó 19-én az anyja lakásán meghalt. A gyermek halála után az anyja a csendőrségnek olynemű jelentést tett, hogy a fiu nem természetes halállal mult ki, hanem Podgorelec Antal a feleségével együtt a fiut nagyon megverték és az a verés közben kapott belső sérüléseibe halt bele. A vizsgálat lesz hivatva kideríteni a valót.

Meghívó. A Zala vármegyei Gazdasági Egyesület ugysis mint Zalavármegye Központi Mezőgazdasági Bizottsága f. évi november hó 12-én d. e. 10 órakor Zalaegerszegen saját házában rendes közgyűlést tart. Tárgysorozat : 1. A mezőgazdasági érdekeképviselő szervezésére vonatkozólag véleményadás. 2. Az 1894. évi XII. t.-cz. módosítására vonatkozó szakbizottsági jelentés tárgyalása. 4. Az 1876. évi XIII. t.-cz. módosítására vonatkozó szakbizottsági jelentés tárgyalása. 4. Az 1898. évi II. t.-czikk módosítására vonatkozó szakbizottsági jelentés tárgyalása. 5. Állástoglalás a borítaladó eltolrítése tárgyában. 6. Pacsa község vásár sziparizást kérő folyamodványának véleményezése. 7. Gosztola község legelő felosztási kérelmének véleményezése. 8. Véleményadás

Zalavármegye Törvényhatóságának a gazdasági munkás és cselédlakás rendezése tárgyában alkotott szabályrendeletére. 9. Folyó ügyek, indítványok. Ezt megelőzőleg d. e. 9 orakor az igazgató választmány ugysis mint Zalavármegye Központi Mezőgazdasági Bizottsága ülést fog tartani.

Pályázati hirdetés. A néhai Csáky Petronella grófnő által magyarországi gazdasági tanintézeteken tanuló vagyontalán ifjak részére tett alapítvány kamataiból egy 600 koronás ösztöndíjra az 1906/7. tanévre ezen-nel pályázatot hirdetek. Ezen ösztöndíjra elsősorban a teljesen árva — ilyenek hiányában pedig oly szegénysorsu hallgatók pályázhatnak, akiknek atyjuk nem él. A pályázni szándékozők kellően felszerelt kérvényeket a m. kir. földmívelésügyi miniszterhez czimezve f. évi december hó 1-ig bezárólag a keszthelyi, magyaróvári, debreczeni, kassai, vagy kolozsvári m. kir. gazdasági akadémia igazgatóságánál nyújthatják be. A A jelzett határidőn tu benyújtott kérvényeket nem veszem figyelembe.

A kabalisztika segélyével minden név és születési év részére szerencsesorsjegyeket helyezett el pecsét alatt a Kiss Károly és társa bankháza (Budapest, Kossuth Lajos-utca 13). Mindenki kihasználhatja az alkalmat! Irja meg nevét, születési évét és a Kiss bankház azonnal elküldi a pecsét alatt lévő szerencsesorsjegyet. — Köztudomású, hogy a Kiss bankáz által már sok ezer család lett gazdag és boldog. Kisérelje meg szerencséjét mindenki Kissnél, mert Kiss szerencséje Nagy!

A közlegelők ügye. Magyarországon a közlegelők elhanyagolt állapotban vannak. A legtöbb legelőről kivesztek a nemesebb füvek, így hamar kiszűnnek s ily körülmények közt a kisebb gazdák állattenyésztésének fejlődése lehetetlen. A földmívelésügyi miniszter evégből most szervezett akciózt indít a közlegelők feljavítása iránt Mindenüt, ahol az érdekelt birtokosok legelőjüket megjavítani akarják, kiküldött szakközégek után adja meg a szükséges utasítást. Ez a birtokosokra nézve költséggel nem jár.

A »Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár« f. évi október hó 15-iki 20. száma érdekes és változatos tartalommal jelent meg. A »fólapon« Kiss Árpád a közigazgatási hatóságok elé utalt kihágások szabályainak egyszerűsítéséről értekezik. Ezen kívül számos szakkérdésre szakszerű feleletet adnak. A »Könyvtári részben« egy valóban hézagpótló, közhasznú munka kezdődik, dr. Dolencz József ügyvéd és szerkesztő tollakól. Czime: »A kéményseprő-ipar gyakorlásának különös szabályai«. Az ipartörvénynek ezen része most van először feldolgozva külön monografiában. Közölve vannak erre vonatkozólag az összes elvi határozatok. A »Döntvénytári részben« a pénügym.niszternek az adóhátralékok késedelmi kamatai, a rendezett tanácsu városoknak tisztviselői adótarlozásának lerovása, az egyházi adótarlozások telekönnyvi bizto.sítása, az ev. l elkésztek és tanítók adója, a konzulok cselédadója, a községi jegyző által élvezett ingatlanok adójának elvételése tárgyában, a kereskedelmi miniszternek munkaszüneti napon az állatok levágása, az egyesületi alapszabályok felülvizsgálati joga stb. tárgyában hozott határozatai közöltetnek. A »Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár« előfizetési ára egész évre 12 korona, félévre 6 korona, 1/4 évre 3 korona, egy órá 1 korona. Az előfizetési díjakat legcélszerűbb

postai utalványon a szerkesztő és kiadó dr. Dolencz József ügyvéd, Budapest, VIII. József-körut 74. szám alá II. emelet czimére küldeni.

Pályázat posta gyakornokságra. A m. kir. posta-távirda és távbeszélőnél betöltendő 91 gyakornokjelölti állásra ezen-nel pályázat hirdettek. Ezen állásokra az 1883. évi I-és törvénycsikk 14-ik §-a értelmében, azok az ifjak pályázhatnak, akik középiskolát, vagy ezzel egyenrangú más tanintézetet — érettségi vizsgával sikeresen elvégeztek, 18-ik életévüket betöltötték és magyar állampolgárok. Ezen feltételeken kívül pályázók, községi erkölcsi bizonyítvánnyal feddhetetlen előéletűek, közhatalosi orvosi bizonyítvánnyal pedig ép, egészségesek, a posta-távirda és távbeszélő szolgálatra testileg is alkalmas voltukat igazolni tartoznak.

Továbbá azok, kik a középiskolát az 1905/6-ik tanévet megelőzőleg végezték, tartoznak, hiteles módon azt is kimutatni, hogy azóta hol voltak alkalmazva, illetve mivel foglalatoskodtak.

A sajátkezűleg írt és születési, orvosi erkölcsi és iskolai bizonyítványokkal felszerelt feljegyelt anyagokat a már közszolgálatban állók előlőjáró hatóságuk, a községállatban nem állók pedig az illetékes főszolgabíró, vagy polgármester átján folyó évi december hó 1-ig ahhoz képest, hol a pályázók alkalmaztatást óhajtanak nyerni: a budapesti, kassai, kolozsvári, nagyvárad, pécsi, pozsonyi, soproni, temesvári, vagy zágrábi posta- és távirdaigazgatóságához nyújtás be. A pályázók közül kiválasztottak, az illető postaigazgatóság felhívására, az igazgatóság vezetőjénél személyesen jelentkezni tartoznak, aki azután fölvetelük iránt végleg határoz.

A gyakornokjelöltek (két) 2 korona napidíjban részesülnek és a következő feltételek mellett lépnek szolgálatba:

1. Állásukat, az illető posta és távirdaigazgatóság főlőllőtlását követő nyolcz napou belő elfoglalni tartoznek.
2. Kötelesek a postaigazgatóság kijelölendő hivatalnál, melynek feyelemi hatósága alá tartozna, a posta-távirda és távbeszélő kezelést gyakorlatilag elsajátítani és ott rendes szolgálatot teljesíteni.
3. 1907. évi szeptember hó 1-ése saját költségükön Budapestre, illetve Zágrábra fognak áthelyeztetni a posta és távirda tisztképző tanfolyam halgatására.
4. A posta- és távirdatisztképző tanfolyam tartalma alatt, mint annak rendes hallgatói, a tanfolyami szabályzatnak, minden tekintetben alávetik magukat, és a megállapított beiratási díjat fizetni kötelesek.
5. Napidíjait élvezetében, a tanfolyam 10 óra terjedő tartalma alatt is megmaradnak, de ennek fejében e tanfolyam székhelyén lévő posta- és távirda igazgatóság rendelkezése szerint, a déli-éltői órákban, gyakorlati szolgálatot tenni tartoznak.

A posta- és távirda tisztképző tanfolyam szabályzata által előirt szakvizsga [sikeres letétele után minősültséget szereznek posta- és távirdatiszti állásokra. Budapest, 1906 október 21.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

Meteorologia.

Csáktornya észlelő állomás okt. havi meteorologiai feljegyzéseinek eredményei:

Légnyomás (0°-ra redukált) valódi havi közepe: 750.00 mm. 30 évi okt. havi közép: 747.43 mm.

maximuma: 757.1 mm. 10-én minimuma: 739.9 mm. 14-én.

Hőmérséklet valódi havi közepe: 10.3 C°, 30 évi szept. havi közép: 10.6 C°.

maximuma: 20.4 C° 8-án minimuma: 0.1 C° 11-én.

Páranomás havi közepe: 8.5 mm. **Relatív nedvesség** valódi havi közepe:

91 %, minimuma: 59 %, 5-én.

Felhőzet (0—10 skála) havi közepe: 5.4

Szél erősség valódi havi közepe: 1.3 méter másodpercenként.

Csapadék havi összege: 37.1 mm. 30 évi okt. havi közép: 103.0 mm.

legnagyobb csapadék 24 óraalatt 7.0 mm. 15-én.

Sve pošiljke se tiču zadržaja novinah, naj se pošiljaju na me, urednika vu Csáktornya.

Izdateljstvo:

knjižara Strausz Sandora, kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znastveni i povučljivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedenkrat i to: vu svaku nedelju.

Prodajna cena je:

Na celo leto 8 kor.
Na pol leta 4 kor.
Na četvert leta . . . 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fil.

Obznane se poleg pogodbe i fa računaju.

Odgovorni urednik:

LOPARITS R. JÓZSEF.

Glavni urednik:

MARGITAI JÓZSEF.

Izdatelj i vlasnik:

STRAUSZ SÁNDOR.

Citajte hasnovite knjige.

Još dan danas kak se gustokrat nahadja med pukom vera vu copriji. To drugač za praznoveru zovemo. Tuliko je to razširjeno da vnogi i vnogi opadneju žrtvom praznoveri. Sa njihovom kratkom pametjóm, betežni, ne da bi iskali pravi zrok beteža, nego nekoju osobu kriviju vu kojoj su morebiti vu svadji, da njim je beteg on ili ona učinila, tojest zacoprata. Pak ne da bi se od vučenihi ljudih od doktorov dali vrčiti, nego ideju k kajkakovim babam ili dedom k tak zvanim vračiteljom koji za dobre peneze vngoput gifa tržiju i tak osmrtnju k njim se obrnujuće bedake.

Mislil sam si, kak more biti to da je sada još, kad je već znanstvenost tak na visokoj polici toliko neznanihi ljudih?

Pak vu toj misli sam na to došel, da je tomu jedino puk kriv.

Naš puk se ne trsi, da se izobraži, da sa čitanjem hasnovitih knjigah si dušu hrani i sebe spametnešem dene, nego živi kak divjak od dana do dana. Ni njemu briga kaj se pripeti vu velikim svetu, rajše on posluša kakvog vandravca, koj mu dobro se nalaze i orda kad pune torbe čuti, se smeje iz hurmaka, kojega je mogel sa lažmi nahraniti.

Ne trsi se naš puk za navukom. Im to žalostno opaživamo već i pri školi. Decu rajše doma po putu da drkati, kak bi je vu školu poslal, a onda kad i koj kakove tri zime hodi vu školu kaj si navči ime podpisati i kaj zna kuliko je dva pak dva za Boga ga nebi duže dal vu školu. Niti

vu nedeljnu školu ga nepošle, da bi sa tem kaj prijelo na njega, pak onda nije čudo da vnogi ako zraste kak krava, niti kršćanski navuk tak nezna, kaj pak je ako se za katolika drži, ravno tak potrebno duši, kak svakdašnji kruh tel.

Vnogi bude rekel: »im zna v knjigu Boga moliti, pak kaj mu već treba!«

Kakve su to strašno bedaste reči! Kak da bi to dosta bilo, da moliš a veru si nepoznaš, moliš, pak zato ipak coprije veruješ . . . Pak verujte mi, da jesu takovi bedaki, koji tak misliju da je to dosta, ako moliti zna! Onda je već kršćenik i bude zveličen! Oh im i on divjak, bil on niger, zulukafer ili hottentotta, im ti i on molí! Istina da ne moli deset — zapovedi Božji ali moli i boji se svojega Boga. I on ima svoje vjerozakone, pak mi veruj, da je morebiti bolje pozna, kak ti svoje.

Da bi ti hasnovite knjige čital od veré življe svetcov i t. d. onda bi se ti sigurno oči odprle i nebi vu copriju veruval. Naj čitati kakove bedaste knjige, kak »San Marija«, ili druge takove hurmastoće.

Ili reči, jeli poznaš ti ove zemlje, na kojoj živiš povest? Jeli poznaš naše mile domovine, naših predjov prošlost? Oh kak bogata je ova povest vu poučljivih dogodjajih! Svaki list je sa krvjom napisani jer naši predji su vngoi i vngoi krvi točili za ovu domovinu, Pak to ti neznaš to ti nepoznaš! Jeli nije sramota, kada čovjek niti svoje domovine povest nepozna. Ti neznaš gdo je bil Arpád utemeljitel naše domovine neznaš gdo je bil svetí Štefan orvi kralj, kojega je papa Silvester za apostolskoga nazval i kak je on obrnul magjare na krs-

čansku veru i pravične zakone dal puku, neznaš, gdo je bil sv. Ladislav, kralj, kojega je cela Europa poštuvala, neznaš kak su latari pustošili po našoj domovini, ili more biti znaš od vitežkog Hunyadi Janoša? koj je turke tuliko i tuliko krat nadvlada! Od kralja Mafyásá pravičnoša? Od turske navale? Od vitežkog Zrinya i Rákócija? Ili poznaš najzadnji vitežki rat za slobodu 1848-i 49-ga. Sram bi me bilo ako bi rekel da niti Kossutha nepoznaš niti Deák Ferencal!

Naj čitati Šibile, nego čitaj povest naše mile domovine i naših predjov! To ti je Šibila prava nad kojom budeš suze točil, kad budeš čital kuliko je već neđužno trpel naš narod!

Idemo dalje. Ti moj dragi si poljodelavec. Jeli ti čitaš gda kaj od poljodelstva? Vraga čitaš, kak si japu videl, tak i ti delaj pak je punktum! A to nije dosta. Jer zemlju poznati i njene dele zatem koje silje kakvu zemlju ima rajše, kak je bolje gnojiti, gda je dobro seati, jeli je dobro delam gnoj hasnujmo pod silje, to je sve dobro znati, ali vidiš ti od toga nigdar nečitaš.

Čitanje hasnovitih knjigah je jako blaženo delo. To nam hrani dušu i olekša nam život tela.

Čitamo knjige, ali ne takove koje bi nas puntale i uznemirile dušu proti domovini i zakonom i proti našim magjarskim predjim govorile ili proti veri puntale na praznoveru nas vučile, nego čitajmo takve knjige, koje nas na ljubav vere i domovinu vučiju koje nas vu gospodarstvu ravnaaju. Oh kak blaženi je on človek, koj navek čita kada slobodno vreme ima!

Z A B A V A.

„Ali me moraš izvojevati!“

Da bi jedna truppa drugu neprijateljsku, višebrojnu dapače, tako naglo i tolikom žestinom napala, da bi ova i stretjati zaboravila, već bi se samo onak kak jata ovac dala zarobiti, to se nedogadja gusto krat. Ali se je izbilja dogodilo, kad su Fennerjägeri (današnji kaiserjägeri) neapolitanske trupe pri »Cesenatico« takovom naglostju i žestinom napadnuti, da su se ovi osupnjeni dali zarobiti, bez da su samo jednu hit u obranu svoju spustili.

U marciusu 1815 bili su Fennerjägeri dodieljeni diviziji feldmarsallientenanta baruna Mohra u vojni proti ekstraju Muratu, kojega je Napoleon i samovoljno napuljskim opaljem učinil. Jägeri, sami čvrsti iz tirolskih občinah mladići, zaposednuli su predstraže na ríci »Po« te su se veselili, kak se budu sa zacartanemi taljani pograbili. Ali jednoga je osobito žegotalo, sa Muratovemi soldati se jedno malo poigrati. To je bil pri jägerih

leutenant Heister, koj je kod drugog bataliona služil. Njemu se je srdce dizalo od srditosti nad napriateljom. Ali ta srditost je bila i podpuno opravdanu, jer su mu oni »modri-zonkrej rieke, njegovo najmilije, kaj je na zemlji imal, uzeli.

Prošlog badnjaka je on u tamnom kutu jedne aristokratske sale polag crnovke liepe gospodične stal te joj je po jezero krat već rekel, da ju neizmerno ljubi i da od toga nikada neodustane, pak makar mu kakov goder priatelj bi probal na put stati. Gospodična se je toj izjavi officira lahko podsmiehavala. »Nepriatelj« — je rekla — »i to veliki nepriatelj je, ne proti kojemu se imamo boriti, a taj je vrlo težko za preobladati Taj jaki nepriatelj je gizdost mojega oca na njegovo plemstvo i on nebude nikada dopustil, da biti, gradjanski officir, kćer »Conte Grimani« k oltar vodil. Ja ti ostanem vierna moj dragi, ali ti me moraš izvojevati!«

»To ti ja hoću!« — veli officir — »ako Bog dopusti«

»Bog i kraljica nebeska će nas štiti!« — veli ona — »Vzemi ovo i nosi uvijek so-

bom!« — Tim mu nekaj stisne v šaku, kak da je zlati ili sreberni novac i onda se iz kuta razidu svaki na svoju stranu, jer oko staroga Contea izmed gostiuh se je već pričelo iskriti, mačje u tmiri, videći si kćer, gde se sa posve jednostavnim officiom zabavlja koj niti je grof niti barun. Kad je poslie doma lieutenant dobljenje dar bogledal, videl je da je dobil žulencijusa kipom Majke božje. Ovu, odmah kušne te si ju na svihoj žnorici metne okolo vrata tak, da mu je baš na srdcu vísela.

Conte Grimani su bili stara italjanska plemenita obitelj ne prebogata, ali ipak dobro stojeća. Conte Julius Grimani bil je poslednji iz familije, a liepa Jelica, serdču pri-raščena lantantu Heisteru bila je njegova jedinica. Za tu svoju kćerku si je on železeta sa daleko zvonečim imenom, gizdavem titulusem i velikim imetkom. A da je njegova kćerka drugčije mislija, već znamo.

Ali conte Julius Grimani bil je i taljan prek i prek te je odurjaval francezko gospodstvo nad italium. On je priznaval, da je Murat hrabri soldat; ali udrugom ga je komedijašem nazival, a njegov kraljevski plaš

Ako koj nezna čitati, naj prosi i onoga koj zna i razme. Po zimi se zidite skup vas više i sa čitanjem hasnovitih knjigah boravite, a ne sa poslušanjem lažljivih vandravcov.

Čitajte hasnovite knjige, jer to vam dušu hrani.

Prenos kostih Rákóczijevih.

Svečanosti su veličanstvene bile. Svepovsud, kud je Rákócijeve i njegovih drugov kosti peljal cug, svigdi je puk tak primil, sa takvim veseljem kosti Rákócijeve iz koje se je vidilo, da se mu je stara želja spunila, kada Rákóci iz dugog suzanstva dimo dojde i doma vu Magjarskoj zemlji počiva dalje.

Već oktobra 27-ga vu noći je došel cug pred gran cu Magjarsku, koj je Rákócijeve kosti vozil. Sa cugom je — bilo 5 članov onoga odbora, koji je vu Turskoj kosti prek zel i po celim pufu kosti sprovdjal.

Ob 7 vuri je išel iz Oršove extra cug prek hatara vu Rumunjsku, da prek zeme kosti. Na cugu je bil Szterenyi državni tajnik i cuga je vodil Ludvigh predsednik svih državnih željeznica. Na rumujskim banhofu Verciorovi je Thalyi Kálmán, koj je iziskal kosti vu Turskoj prek dal on vagon državnomu tajniku i cug se je opet vu Magjarsku obrnul.

Prek granice već do postaje Oršove se je kraj željeznice puno ljudstva sakupilo pod zastavama i gologlavom. Tu je i postal cug i odprli su onaj vagon vu kojim su rake bile. Vagon je električnom svetlostjom bil razsvetljen. Rake su bile pokrite sa množinom venca, koje su vu Turskoj i Rumunjskoj deli na rake.

Od granice do banhofa Oršove je cug vu svakoj občini iz mozarov bil pozdravljeni.

Vu Oršovi je počekal cuga celi ministerium, vno go orsačkih ablegatoru, horvatski ban i množina velikašov, kak takaj jezero i jezero ljudi. Lugoško i Oršovačko pevačko družtvo je popevo himnusa, kojega su ablegati i ministri svi popevali. Na to je Thaly Kálmán držal govora i predal je kosti opet Wekerleju ministerpredsedniku.

Od Oršove do Budapešte je put tak rekuć put junaka bil koj je predobil bitku. Kraj željeznice sve posvud je bila množina ljudstva, koji su negdi negdi klečajuć primili mrtva tela velikih junakov. A po onih mestah, gde je cug po noći išel, su bili vužgani ognji na čast Rákóciju i njegovim junakom.

Najveksa je svečanost bila vu Budapešti. Od banhofa do bazilike svetoga Štefana je prenos kostih tak sjajni bil, da je te ni moći izpisati. Vu cirkvi su postavili raku Rákócijevu na lepo izdelani katafalk.

Tu je svečani »Te Deum» bil popevani. Bili su nazočni na Te Deum svi ministri, množina velikašov množina ljudstva, tak da je po službo, Božji velika stiska nastala Jer svaki se je hotel pomoliti zvrhu kostih velikih junakov.

Na večer ob šest vuri su kosti opet odnešene, ravno onim pulom kojim su donešene bile, na banhof i odpeljane ob 8 vuri na večer vu Kassa varaš gde su vu biskupskoj cirkvi pokopane,

Dok je do Budapešte bila svaka svečanost vu radosti, od Budapešte do Kasse je već sprevod mrtvačka meša bila služena. — Vu stolnoj cirkvi su pokopali Rákóci i njegove drugove. Tu počivaju sad vu miru njihove kosti već vu onoj slobodnoj zemlji za koje slobodu su se oni tuliko vojuvali

Politički pregled.

Pod Goluhovskija je ne tak iznenada došel, kak odpovedanje službe Pitreicha, koj je bil skupni minister vojske. Nigdo nise nadjal i Pitreich je propal.

Sad je već i Goluhovskovu i Pitreichovu mesto napunjeno. Za ministra skupnih zvnjiskih poslov je imanovan Ahrental a za ministra skupne vojske je imenovan Schönaich. Ovi dva su već i došli vu Budapeštu da se Magjarskoj vladi prikažeju.

Kaj se tiče magjarske politike ta je sada zbog svečanostih, koje su bile sa prenašanjem Rákócijevih kostih mirovala. Orsačko spravišće nije bilo, i drugog znamenitog se nikaj nije pripetilo.

riedkoj koj. On je prosil, da mu se neka dopustiti na svoju ruku sa neapolitanci se zgrabiti i konačno je dobil dozvolu sa svojim bataillonom i pol eskadrona dragonerah prejši preko »Po« te neprijatelju nanieti škode, koliko samo mogneće.

Kak točno je hrabri major svoju zadaču riešil, o tom nam poveda ratna poviest. Devetoga Aprila je navalil na Ravenu te ju je i zauzel. Već četiri dana za tim je sa svojimi tirolci protieral neapolitance iz cervie te je još istog dana po poldan došel pred Cesenatico, gde su talijani u dobro nasipi zaštićenim mestu bezbrižno stali.

Da je neprijatelj bil mnogobrojniji nego majorova saka ljudih, nije ga posve nikaj uznemiravalo. On je znal tak umno manevrirati, da je pred neapolitanci stal prije neg su oni o tom i sanjali. I sada su jägeri nahrupili. Kak voda iz brdinah njihove domovine navalili su biegom na taljane tak, da su dragonerski konji dečke, koji su kak tirolske divokoze skakali, komaj mogli dostigavati. Pred tom naglom navalom i elementarnom silom su neapolitanski soldati bili na toliku iznenadjeni i zabezeknuti, da niti

KAJ JE NOVOGA?

— **Kolendar.** Novemehr 5. Pondeljek, Imra herceg. — 6. Tork, lenart prizn. — 7. Sreda, Engelbort biskup. — 8. Četvertak, Gottfried biskup. — 9. Petek, Teodor. — 10. subota, Andraš avelinski. — 11. Nedelja Martin biskup. — Evangelium ove nedelje je kada je Jezus k množine ljudstvu govorił. — Zadnji fertalj meseca je 9-ga ob 11 vuri 45 minuti vu jutro.

— **Svečanost na spomen Rákócijev.** Vu subotu na večer se je vu svečanom odeto oblekel celi Csáktornya varaš. Po hižah su zastave bile naperjene. Vu nedelju jutro je svečana svela meša bila, na kojoj su sve odlikosti bile nazočne. Zatem je občinstvo vu polgarsku školu išlo, gde je svečanost — bila obdržana. Kak takaj svečanost je bila obdržana i vu preparandiji gde njih je vniogo bilo nazočni.

— **Kužni beteg med živinom.** Vu susednim plujskim okrugu vu Zivkovec občini je med konji srbliivi (kindravi) beteg stupil gori, to se je službeno ustanovilo i od onud se konje ne smeju gnati.

— **Oddaljena štelinga.** Prošloga ga meseca 29-ga bila bi se morala obdržati štelinga za csáktornyaiske i drávacsánjske regrute. Zbog svečanosti za spomen Rákócijev se je ova štelinga oddaljila i bude namesto toga novembra 5-ga obdržana. Na druge dane bude se vu redu držala štelinga.

— **Venčanje.** Fehér Jenő glavui knjigovodja »Csáktornya vidéki« zvane šparkasse je prošloga meseca 24-ga ob 11 vuri pred poldan prisegel pred oltarom vu hižni zakon sa dovicom Sujánsky Imre vom rođenom Grohmann Irmom vu Keszthelyu,

— **Zaruki.** Müller Róbert zagrebački trgovec se je zaručil sa Aschner Alberta kčerkom Regica gospodičnom.

— **Günser Gyula** trgovec iz Nagykanizse si je zaručil Günsberger Zsigmonda kčerku Hermina gospodičnu.

— **Koos Antal** bóttornyaiski školnik si je zaručil vdovicu Glavina Pavla vu Csáktornyi.

— **Svadja.** Vukosics János i Pintarics Gyorgy iz Bükködsu su si susedi, ali ne tak mirni susedi, kak Peter i Pavel vu kolendaru. Prošloga meseca 20-ga su se posvadili, med svadjom je Vukosics sa jednim

canjkom, kojega si je od korzikanskog-opetkomedjaša izpetlal. U to ime je conte više krat bil u Beču, da proti »usurpatoru« ruje. Da bude onde jedan cesarski officir srđce njegove kčerke predobil, o tom nije niti sanjal, radje ju nebi bil sobom u Beč uzimal.

Za ovo conteovo rovanje je Murat dobro znal, i kad je onda pokušal izgublenu krunu si opet na glavu postaviti te kakti napuljski kralj tronuš zasesti, bil mu je prvi korak toga svoga glavnoga protivnika na imanju, koje je conte na riec »Po« posiedoval, vloviti i u tamnicu hititi. Helena je morala šnjim u suzanjstvo. Obodvoje je bilo dovedeno u sigurnu tamnicu u Cesenatico a conte pred sud stavljen. To se razme, da je odsuda glasila na smrt i dan pogubljenja već bil odredjen te bi i conte Grimani sigurno bil pogubljen, da jägeri nisu bili tak fletni.

Fennerjägeri su stali, kak sam prije rekel, na riec »Po«, te su željno gledati preko, na drugu obalu. Izvan letinanta Heistera bil je još jedan, koj se nije mogel čekati po neprijatelju udarati, a to je bil kommandant drugoga jägerskoga bataillona major Peter barun Pirquet, hrabri i odlučan soldat, kak

svoje nabite puške proti navalnikom nisu zpružili.

Kad je major Pirquet iz Cesenatico odmarširal, vodil je sobom 280 zarobljenih, medju njimih sve neapolitanske officire i jednoga generala, izvan toga sva njihovu ratnu spremu, sve još nabite puške i ostalo oružje. Ali i dvie osobe još, dakako oslobodjene nahadjale su se med zarobljenici i to je bil conte Grimani svojom liepom kčerkom Hellenom.

Jeden od prvih, koji su na talijane nahrupili bil je lajtnant Heister, njegov meč je na to rekuć biesnil med taljani i med onimi tri sto mrtvimi i ranjenimi, koje je neprijatelj tom prilikom izgubil, nosil je veliki broj njih znamenje njegovog meča na svojem tielu. On je i bil onaj, koj je odmah, čim je varaš bil zauzet, poiskal tamnicu u kojoj je conte Grimani sa svojom kčerju čekal na svoje pogubljenje, te ga je baš u zadnji čas oslobodil do sigurne smrti, jer je baš za on dan podvečer bilo odredjeno, da Grimania izvan varaše odvedu i ustrelu. Conte iz strašnog čekanje smrti na novi život probudjen, ogrliš je svojega osloboditelja te ga strasveno pri-

drozcom tak vudril po glavi Pintaricsa, da je ov taki omedleni se doli smotal i komaj su ga na življenje spravili.

— **Muru budu regulerali.** Već zdavnja se ufaju i moliju medjimurci da se Mura regulera ali do sada njim nije nigdo pomogel. Akoprem Mura strašno vnogo kvara deta sa svojimi poplavami i vnogo zemlje drži pod sobom sa prugami, gde bi mogla kuruza ili suma rasti. Sada opet čujemo, da su k ministeriumu postani plani - proračuni, koji 101 jezero 729 korun zbijaju, da je Minister potvrdi. Čujemo, da se već na protuletje započne delo pri regoleiranju i tak vezda ljudi zasigurno moreju imati ufanje, da budu se oslobodili od poplave Mure.

— **Petroleumski izvor** je našel inženjer jeden vu Stopercich vu Štajerskoj. Tam su već višeput opaživali, da kamen petroleumu smrdi. Sada probe delaju jeli bude k hasnu mogel dojtii petroleum.

— **Strelil ga je.** Pri Vel. Nedelji vu Sv. Leuartu se je velika nesreća pripetila prošloga meseca Janžeković gazda je po nesreći strelil svojega pastira 11 ljet staroga Marinčić Ivana. Tak se je pripetilo da je dužič išel vu noći vun pak je vrata odprta ostavil. Med tem se zbudila gazda: a žena i vidla je da su vrata odprta i rekla je da su tati došli. Muž se na to zbudi, zgrabi pušku i doli stupi iz postelje. Vu kmici je videl da se nekaj giblje i naperil je pušku pak strelil. Vu črevu je strelil dečka, koj je za 12 vur od velike muke vumrl. Svi su se zaljuvali za njega i veliki sprévod je imel.

— **Ogenj na paši** kuliko nesrećah. zroči, to sam Bog zna. Deca si zakuriju ognja, skačeju prek njega, igraju se sa ognjom i nazadnjem jéden ili ova zgoriju. Čitamo iz novinah, da vu susednoj Štajerskoj pri Vrbi se Höfiter zvanoga muža 8 ljeta staro dete na paši igralo oprava se mu je vužgala i dete je vu velikih mukah zgorelo.

— **Zločini.** Vu New-Jorku je jeden službenik Cabello zvaue hiže 1 miljon dollarov vkral i skočil.

— Vu Brüsselu vu najvećsoj banki je jeden Deltis zvani službenik vkral više 100 jezer frankov i skočil je.

— Kaufman zvani špolar vu erlinu

tisnu na svoje srdce. A kad je crnooka Hellena primer svoga oca nasledovala, te lajtnanta osloboditelja takaj na svoje srdce, ali osobitim žarom i dugotrajno pritisnula, odprle su se staromu gospodinu oči, te je previdel koliko je vur u tih dvuh srdcih vudrilo, ali mužu, koj mu je žlvot spasil i k slobodi ga priveł, nije sada nikaj mogel prigovoriti.

»Za ime Prečiste Dievice!« — zakrič Helena na jedan krat — »Tvoj kaput, dragi moj, je na prsiah razderan i krvav!«

»To nema nikaj za to,« — odgovori lieutenant na lahko — »jedan napolitanski officir me je hotel u borbi probosti, ali mu se je mača špica zaustavila na talismanu, kojega mi je ljubav — čista i vierna ljubav poklonila!« — I on pokaže od Helene dobljenu žulenciju, koju je uvijek na prsiah nosil, pak izbilja se je na njoj vidilo tik lica Majke božje duboko utišnjeno znamenje, počinjeno neprijateljskim mečom.

Liepu nagradu je lejtiant Heister dopil od staroga contea Julia grimani. Budućeg badnjaka je Heister opet stal sa liepom He-

je sa jednom špicom vumoril jednu vdovicu na cesti. Veruval je vu vrage i rekel je da dovica je imala vrazji pogled. — Na damšifu »Ana« zvanim, koj je proti Čifu vu kinezku putuval su 10 kinezerskih razbojnikov napadnuli na putnike i sve dragocenjenosti odnesli zatem na malih ladjicah pobegli. Samo jednoga su mogli prijeti — zmed razbojnikov.

— Vu Londrgrampu pri Parizu je bilo natecanje sa konji. Gledalcem se je krivo vidlo, da je takov konj dobil premiju, koj nije prvi dojahal nutri, pak zato su sverazbili, peneze odnesli službenike nabuhali, a na zadnje šatore polejali benzinom i vužgali. Samo soldaćija je napravila opet red.

— **Muraszerdahely** je takajše bilo mesto gde su se Rákócijevi potukli sa cesarovimi. Vu Horvátskoj je najme Vojnovič zvani vodja bil koj je na strani Rákócijevoj držal a proti Rákócija je Pálfi ban — bil. Pálfi je vodil cesarsku vojsku proti Rákócijevim. Pri Muraszerdahelyu je velka — bitka bila, Rákócijevi su se vitézko borili, ali jer je Pálfi ban vekušu vojsku imal su zgubili bitku. Ta bitka je još od kraja kuruskog boja bila i tak se more reći, da su Rákócijevi, koji su potlam tuliko bojov predobili i zato zgubili jer su još ne bili dosta vezbani. Sada kada se drži po celim orsagu svečanost Rákóciju je prilčno da se i mi spomemo od kuruške bitke, koja je bila pri Muraszerdahelyu.

— **Strajk je vu Budapešti.** Kaj već ne zmisliju oni, koji puntaju ljudi, to je nemoguće za premisliti. Jeden den strajkujeju peki, drugi den rafongeraci, a sada strajkujeju činovniki i službeniki villamoš (tramvaj) željeznice vu Budapešti. Društva su na to donesli od drugod službenike ali ovi se neufaju villamoše voditi, jer se strajkaši nagražaju njim da je zakoleju.

— **Veliki ognji.** Vu Marosdedán občini se je prošle dane zažgala birovova štala. Za mali čas je vu plamnu bilo više stanja med njimi i posta. tak da za pomoć nije bilo moći telefonirati. Ogenj je dva dni trajal i vun dojući soldati su ga pogasili. — Dvoje deca, kada su bežali su se vu potok vtopili. Kvar je više tristojezer korun. — Takajše takova sudbina je postigla Keresztálu občinu. Skoro cela občina je na prah

lenom pod božičnim drvom, ali sada rukom u ruki na očigled Heleninog oca, koj si sada više nije želél bogatoga plemića za zeta; bili su najme one večeri zaručeni te su dokančali o viančanju, koje se je odmah poslie božića i obavilo. Ktomu im je stari gospodin metnul na božično drvo pismo, u kojem je čro na bielo stalo, da je njegovo imanje u Italii od sada njihova vlastitost, a on se je preselil u Inbruck u tirolu gde je od svojih rentah živel, koje su po njegovoj smrti (1845) opet pripale kćeri mu i zetu Heistero.

Major Baron Pirquet pako je k svojemu plemićkomu, dobil još tituluš »de Cesanatico,« ime najme varaša, gde se je tak hrabro izkazal. da neprijatelj nije imal vriemena niti jedan krat svoje puške izpružiti. Ktomu je bil odlikevan sa Leopoldovim redom te je postat zapoviedik tirolske regimente kaiserjägerah, koji su postali iz Fenner jägerah (1843). On je umro u Beču godine 1891 u liepoj uspomeni svim hrabrim soldatom.

Em. Kollay.

i pepel zgorela. Velika je nevolja vu selu tak da vnogi niti kruha neimaju. Najprvi koj je pomogel pogorelcem je Hohenlohe herceg bil.

— **Darányi vu Győru.** Minister poljedlavskih poslov Darányi Ignác je vu Győru bil. Med vnogimi je pohodil i vrt Csárics Adolfa, kojega je jako pohvalil. Minister je obećal da bude na protuletje opet bolje pregledal Csáricsv vrt i ruku je pružil Csáricsu.

— **Črni princ.** Vu Budinpešti je temeljito vkanil jeden črnokože človek občinstvo. Jeden den došel je vu Budapeštu elegantno oblećen črnokože človek, koji se je vu hotelu Royal upisal za Mister Thausana, ali je vu razgovoru sa gostiočarnu rekel, da je on sin jednoga kralja vu južnoj Afriki. Rekel je da su mu nemci otca odtirali, a njemu apanažu, tojest za živeti plaću dali. Glas o črnom princu se je hitro razpostranilo vu Budinpeštu, a minister afričkih državal obleće ve vu paradu, ide k princu, da ga pozdravi Ov primi poklonstvo ministra, i od te minute počastili su ga vu društvu i pozvali su ga vu velikaška društva i svigdi su ga primali svečano, kak se principi dohadja. On je na to vnogo kupuval, i vu zabavišta hodil, ali redko plaćal. Duskora se je tak zadušil da su se oni, kojim je dužen ostal, obratili policiji. Policija je javila ministra afričkih državah, a minister dal je principi putni strošek, da odputuje vu afriku i povrh toga izplatil je njegve duge. Princ odpelal se je od Budapešta vu Beč, gdemu metemotoga nije sreća poslužila ar su ga kakti vkaniljivca, i švindlera vu rešt deli.

Nekaj iz gospodarstva.

1.

Olehkotiiti telenje pri kravah.

Zaradi svakojackih zrokov više krat se dogadja, da se krave odveć težko. Ima pripreećenjah, da krava poleg velikoga napora i pogine pri telenju. Da bi se to izbeglo, hoćem ja ovdi povedati jeden iz sprobani način, kojim se more olehkotiiti težko telenje.

Recept je za to vrlo prost a vračtvu jako fal. Prosto, je treba sa stebila beloga topola nastrugati koru skupa s mezgrom. — Vu tri šake ove kore vlej šest litrov vode pak skuhaj kaj je bolje moguće. Ovomu se more još dodati malo posejah i soli, da bu krava rajši pila. Tak napravljena ova šćava daje se kravi pred samo telenje nekoliko put na dan.

Sredstvo ovo sprobal je jeden stari gospodar, koj drži više kravah na štalskoj hrani, ter su mu se ove, zbog nedosta gibanja navek težko telile. On veli, da kak je ovu šćavu daval kravi, kravi je jako olekšal telenje. Krave su mu se telile vrlo lehko a i teliči su bili vnogo jakši i krepčši.

2.

Izlužena treslovina,

kak ju kužnjari vun hitaju iz kožarnice, prava je blagodati za vrte i sadnjake. Po njom ostaneju grede prazne od vsakojackoga drača; zemlja ostaj navek mehka i sipka ter i vu najvećsoj vručini (žegi) navek vlažna prez polevanja, pod njim nega nikakvih črvov.

Staro sadje obloženo treslavinom rodi ljepim i izvrstnim sadom, to biva pri cvergil i visokom drevju.

Gdo posipava vrt izluženom treslavinom, prisparal bude plevljenje i zalevanje, odtiral bude buhe i kukce, oplodil si bude grede i poljepšal si bude sadje.

sóskúti „PAULA“- forrás sóskúti „VITA“- forrás

természetes hazai ásványvíz.

természetes hazai, alkalikus, carbon-natron ásványvíz.

Páraflan és kristálytisztá, szénsavdús borvíz.

Leghíresebb orvosprofesszoraink szenzációs gyógyeredményeket érnek el vele.

796 8-10

Kapható minden ásványvízkereskedésben.

Muraköz és Alsólendva egyedüli főelárusító STRÁHIA TESTVÉREK Csáktornya.

Mindennemű arany-, ezüst- és kinaezüst tárgyak, ékszer-
rek, valódi schweizi zseb- fal- és ébresztőórák
nagy választékban kaphatók

Pollák Bernát

órás és ékszerésznél

Varaždín, ferencz József-tér.

Gabona árák. — Ciena žitka

mmázsa.	1 m-cent.	kor fil.
Buza	Pšenica	13.40 —
Rozs	Hz	11.50 —
Árpa	Ječmen	12.00 —
Zab	Zob	13.20 —
Kukoricza új	Kuruza nova	10.20 —
Fehér bab új	Grah bel	18.80 —
Sárga „ „	„ žuti	15.00 —
Vegyes „ „	„ zmšan	15.00 —
Kendermag	Konopljono seme	22.00 —
Lenmag	Len	20.50 —
Tökmag	Košćice	19.00 —
Bükköny	Grahorka	14.00 —

Kiadó lakás.

A Rákóczi-utcában levő Dugovich-féle házban egy 3 szoba, konyha stb. hozzátartozó helyiségekből álló lakás 1907. évi január 1-től kiadandó. 827 2-3

Házilag előállított

kitűnő

sertészsir

nagyban és kicsinyben jutányos áron kapható

2-2

ifj. Premecz Miklós
fűszer- és csemegekereskedésében
Csáktornya.

Nagybani vételhez mintával készséggel szolgálunk.

FELHÍVÁS.

A perlaki takarékpénztár részvénytársaság Perlakon

felhívja azon részvényeseit, kik az általuk a részvényaláíráskor jegyzett új kibocsátású részvények után a teljes befizetést mindeddig nem eszközölték, — hogy a részvénytöke hátralékot jelen felhívásnak a „Muraköz“ c. lapban történt harmadszori közzétételétől számított négy hét alatt az esedékes 5 százalékos kamatokkal együtt okvetlenül fizessék be a társaság pénztárába, — mert ezen idő elmúltával az igazgatóság az alapszabályok 7 §-a és a felhívás értelmében a már teljesített befizetést elvesztettnek, a részvényt érvevénytelennek fogja nyilvánítani.

PERLAK, 1906. október 17-én.

826 3-3

Perlaki Takarékpénztár Részvénytársaság Perlakon.

Védjegy: „Horgony!“

A Liniment. Capsici comp.,

a Horgony-Pain-Expeller

pótlék

egy régiónek bizonyult háziszser, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult **köszvényélnél, csúznál és meghűlések-nél**, bedörzsölés képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevasárlások óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter gyógyszerrel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerboltban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, **Budapest.**

Dr Richter gyógyszerára az „Arany oroszlanhoz“
Prágában.
Elisabethstrasse 5 neu
Mindennapi szétküldés.

Necsak olvasni!

hanem meg is kell kísérni **BERGMANN és TÁRSA, Dresden és Telechen** a/E régen bevált, gyógyító hatású

Steckenpferd lilium-tej-szappanát

azelőtt Bergmann-féle liliumtejszappant (Jegy: 2 Bergmänner) hogy, szeplőkötől ment, fehér arcóbort, valamint gyengéd arcszint nyerjünk.

Darabja 80 fillér-ért kapható:

Strábia Testvérek-nél Csáktornya.

971 10-50

Szőlőoltvány eladás.

A ki egészséges, olesó, szép szőlőt akar, bizalommal forduljon **Vityé Miklós** lelkismeretes vezetőltoltványtelephézh

Ós-Csanádon (Torontálmegye) a hol *szokvány minőségű* I. rendű fás, gyökeres és sima *zöldoltványok, bor és csemegefajok*, valamint amerikai sima és gyökeres *szőlővesszők*, nemkülömben ugyanazon fajok II. rendű osztályzaiban a legelősből árban kaphatók. *Szőlőlogasnak* külön e célra választott fajok. *Faj és árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.* — A számos elismerő-

levél közül itten csak egy: — Bodonkut, 1906. szept. 19. Tisztelt Uram! Az Öntől rendelt 1000 drb. szőlőoltvány mind megfogamzott, miért is fogadja köszönetemet lelkismeretes kiszolgálásáért. Kérem megírni, miféle csemegefajokkal rendelkezik, mert a hiányt azzal pótolom. Tisztelője Földvári Lajos, áll. isk. igazg.

2 drb. Nagykanizsai Néptakarék

részvény

vételárért azonnal eladó

Gold Ferencz

kereskedőnél Csáktornyan.

Hogy hívják?

Mikor született?

Nincs többé csalódás!

Szerencsését lepecsételve őrzi a KISS bankház!

Mindenki megkapja a szerencse által neki szánt sorsjegyet.

Fortuna segítségével minden név és születési év részére egy szerencseszámot helyezünk el

834 2-4

pecsét alatt, például:

a lepecsételt boríték előoldala:

A boríték hátsó oldala:

„JÁNOS“

Születési év: 1877.

KISS
szerencséje
NAGY!

Használja ki az alkalmat.

Fogadja lepecsételve szerencsését tőlünk.

Írja meg nevét, születési évét és mi azonnal küldjük **pecsét alatt** az ön részére ellett szerencsesorsjegyet.

Sok ezer család, mely bizalmával bennünket megtisztelt és a

„KISS SZERENCSEJE NAGY“

jelmondas hiveihez csatlakozott, nálunk lelte szerencsését; meritsen Ön is a Kiss bankház kiapadhatatlan szerencseforrásából, vegye át tőlünk

szerencsésének lepecsételt záloglevelét és gazdagság meg jólét közel lesz Önhöz.

XIX. sorsjáték I. osztályának huzása már **tolóy évi november hó 22. és 23-án lesz.**

Az I-ső oszt. sorsjegek árai:

Egy nyolczad K. 1.50. Egy negyed K. 3.—. Egy fél K. 6.—. Egy egész K.12.—.

KISS KÁROLY és TÁRSA

magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusító telepe
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCZA 13.

Fiók: VI., Váci-körut 5. sz — VII., Erzsébet-körut 22. sz.

Tanoncz

felvétetik

Ebenspanger Miksa

pék mesternel

PERLAKON.

Naučnika

zemem gori

Ebenspanger Miksa

835 2-3

pék mester

u PERLAK.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tételük, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XIX. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása 1906. november 22. és 23-án tartatik meg. A huzások a Magyar királyi állami ellenőrző hatóság és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a Huzási teremben Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusítónál kaphatók.

Budapest, 1906. évi október hó 28-án.

Magy. Kir. Szab.
Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Lukács László

Hazay.